

■ Arzu Soltan

TÜLKÜNÜN TƏZƏ ADI

(*azyaşlı uşaqlar üçün*)

23 aprel 2016

WWW.KASPI.AZ

İŞTİRAK EDİRLƏR:

ATA DOVŞAN
ANA DOVŞAN
TÜLKÜ
RƏNGSAZ KÖPƏK
ADQOYAN AYI
DƏRZİ XORUZ
TOYUQ-CÜCƏ

Pərdə açılır. Səhnənin tərtibatı baharın gəlişindən xəbər verir. Səhnədə dovşanların evi (Dovşan maskası formasında, ağız evin qapısı, gözləri pəncərələridir), evin qabağında kiçik bağça və skamya var. Ana Dovşan əlində bir dəstə gül səhnəyə gəlir. Gülləri iyləy-iyləy oxuyur.

(Bahar gəlir mahnısı, sözləri Zeynal Cabbarzadənin, musiqisi Fikrət Əmirovundur).

ANA DOVŞAN - Axar sular aşır daşır,

Dağ-dərələr yaşllaşır
Sevincimiz həddən aşır,
Ay uşaqlar, xoş bahar gəlir.

Səhnənin əks tərəfindən Ata Dovşan əlində bir səbət göbəkəklə gəlir.

Ana Dovşanın səsinə səs verir.
ATA DOVŞAN - Dağda çoban çalır tütek

Ot otlayır qoyun-inək
Əsir sər-in-sər-in külək
Ay uşaqlar, xoş bahar gəlir.

Ana Dovşan əlindəki gülləri evin qapısının kənarındaki kiçik vedrəyə qoyur. Ata Dovşana tərəf gedir. Səbətindən alır. Əl-ələ verib birlikdə oxuyurlar.

DOVŞANLAR - Quşlar uçur qatar-qatar

Çiçəklənir göy bağçalar
Ay uşaqlar, ay uşqlar
Sevincimiz xoş bahar gəlir

Dovşanlar səbətini bir kənara qoyub rəqs edir, əylənirlər.

Tülkü səhnəyə gəlir.
TÜLKÜ - Bahar gəlir, bahar gəlir...
Dovşanlar qorxub geri çəkiliblər.
TÜLKÜ - Kimə lazımdır belə bahar? Olmaz olsun belə baharı...

ATA DOVŞAN (cəsarətini toplayır) - Noolub, ay Tülkü qağa, baharın nəyi pisdirdi? Çox bərəkətli fəsilidir. Meşəyə çıxan kimi bir səbət göbəkək yığmışam. (Ana Dovşana) Sən keç evə, yaxşı nahar hazırla, qonağımız var.

ANA DOVŞAN - (təəccüblə) Qonağımız?

ATA DOVŞAN - Bəs nə? O boyda Tülkü qağa bizə qonaq gəlib.

ANA DOVŞAN - (qorxduğu hiss olunur) Ay xoş gəlib, səfa getirib! Baş üstə! Bu saat hazırlayaram!

Ana Dovşan səbətini götürüb evə gedir.

ATA DOVŞAN - İndi sənə yaxşı bir göbəkək çığırtması verərik, baharın necə ləzzətli fəsil olduğunu onda görəsən.

TÜLKÜ - Çox sağ ol, qonşu!

ATA DOVŞAN - Bəli?

TÜLKÜ - Deyirəm ki, sən yaxşı qonşusan. Dar günəmdə mənə kömək etməyə hazırsan.

ATA DOVŞAN - Əlbəttə. Canla başla.

Bu vaxt evdən çıxıb bu sözləri eşidən Ana Dovşanın üzündə narazılıq hiss olunur. Evin yanından vedrədə su götürüb evə qayıdır.

TÜLKÜ - Bilirsən, Dovşan qağa, qış gələndə mən özümə buzdən ev tikmişdim. Ev nə ev, meşənin yaraşığı idi.

ATA DOVŞAN - Buzdan? Qərībədir, buzdən ev olar?

TÜLKÜ - Niyə olmur?
ATA DOVŞAN - Hansı tərəfdədir? Gəlib baxaram.

TÜLKÜ - Daha baxa bilməzənsən.
ATA DOVŞAN - Niyə?
TÜLKÜ - Bahar gəldi, evimi oğurladı. (ağlamsınır)

ATA DOVŞAN - Həə... Sən ona görə baharın gəlişinə sevinmərsən?!

TÜLKÜ - Əslində, sevinmişdim. Çıxmışdım ova. Qayıdanda gördüm ki, bahar evimi oğurlayıb. Yerinə də bir az su qoyub...

ATA DOVŞAN - Hmm. Nə pis oldu...
TÜLKÜ - Qalmışam evsiz-eşiksiz. Getməyə yerim yoxdu...

Ata Dovşan kədərənir.
TÜLKÜ - Dovşan qağa, deyəsən, sənün uşaqların burada deyil.

Ana Dovşan həyəte çıxır. Əlində böyük kəfkillə qazan var.

ATA DOVŞAN - Hə, uşaqlar şəhərə, oxumağa gediblər. Yaman darıxmışam balalarım üçün...

Ana Dovşan boynundakı yaylığın ucu ilə gözlərini silir.

TÜLKÜ - Bəlkə icazə verəsən, mən 1-2 gün onların otağında qalım.

Ana Dovşanın əlindəki kəfkillə qazan yerə düşüb gurultu çıxır.

ATA DOVŞAN - (diksinir, kəkələyir) Tülkü qağa, o nə sözdü, mənün evim, sənün evin, amma...

ANA DOVŞAN - Tətillə az qalıb, uşaqlar gələcəklər bu yaxında...

ATA DOVŞAN - Hə, hə. Tətillə lap az qalıb.

TÜLKÜ - Mən 1-2 gün qalacam, özümə ev tapana qədər. Narahat olmayın, uşaqlar gələndə qədər qalmaram. Sizə də kömək edərdəm uşaqları qarşılamaya.

ATA DOVŞAN - (yazıq-yazıq Ana Dovşanın üzünə baxa-baxa)Yaxşı, nə deyirəm ki, bir-iki gün olar...

TÜLKÜ - Çox sağ ol, qonşu. Gedim əşyalarımı getirim.

Tülkü sevincək gedir.
ANA DOVŞAN - (qışqırır) Sən dəli olmusan? Harada görünüb ki, Tülkü dovşanın evində yaşasın?

ATA DOVŞAN - Neyniyim, dovşanı, yazığım gəldi.

ANA DOVŞAN - İndi o bizi yəsə necə olacaq? Bizə kimin yazığı gələcək? (əlindəki qab-qazanı onun üstünə atır) Balalarım yetim qalacaq. (ağlayır)

ATA DOVŞAN - (onu sakitləşdirməyə çalışır) Ağılama, dovşanı. (əlindən tutub skamyada oturur, özü də yanında oturur) Biz yaxşılıq eləyirik. Bizə heç nə olmaz.

Tülkü böyük bir çanta ilə səhnəyə gəlir.

TÜLKÜ - Gəldim, qonşu. Hansı otaqda qalacam.

ATA DOVŞAN - Xoş gəldin. Gəl göstərim.

Ata Dovşan, arxasınca da Tülkü evə girirlər.

ANA DOVŞAN - Bunun çantasına bax... Elə bil birdəfəlik bizə köçür.

Ayağa qalxıb həyətdə səliqə-sahman yaradır. Ata Dovşan evdən çıxır.

ATA DOVŞAN - Dovşanı, yemək hazırıdır? Tülküyə böyük oğlumuzun otağında yer verdim. Yerləşsin, gəlsin, yeməyimizi yeyək.

ANA DOVŞAN - Hazırdır, hazırıdır. Amma mən heç inanmıram ki, Tülkü səni qoyub göbəkək çığırtması yesin.

Ana Dovşan evə tərəf gedir. Qapını açmaq istəyir. Qapı açılmır.

Ata Dovşan ona köməyə gəlir. O da qapını açmağa çalışır.

Təəccüblə çiyini çəkir.

ATA DOVŞAN - Yeğin Tülkü qağa eynini dəyişir. Ona görə qapını bağlayıb. (Qapını döyür) Tülkü qağa, qapını aç, gəlib süfrəni hazırlayaq. Tülkü qağa!

(Davamı səhifə 23-də)

TÜLKÜNÜN TƏZƏ ADI

(*azyaşlı uşaqlar üçün*)

(Əvvəlki səhifə 22-də)

ANA DOVŞAN - İşə bir bax, gəlməyi ilə bizi qapının dalında qoymağı bir oldu.

Pəncərə açılır. Oradan Tülkü görünür.

TÜLKÜ - Gedin buradan, axmaq dovşanlar! Bu gündən bura mənim evimdir! Məni narahat etməyin!

ATA DOVŞAN - Zarafat edirsən, Tülkü qağa?

TÜLKÜ - Yox, zarafat eləmirəm! Ciddi deyirəm!

ANA DOVŞAN - Axı bura bizim evimizdir.

TÜLKÜ - Sizin eviniz idi. İndi mənim evimdir. Nə qəder ki, sizi tutub yeməmişəm, gedin buradan. Məni qəzəbləndirməyin.

ATA DOVŞAN - Tülkü qağa, axı bizim getməyə yerimiz yoxdur. Heç olmasa icazə ver, bir-iki gün qalaq, özümüzə ev tapana qəder...

TÜLKÜ - Üçə qəder sayıram, əgər buradan getməsəniz, sizi özümə nahar hədiyyəsi edəcəm.

ANA DOVŞAN - Ay aman! Dovşanlar əl-ələ tutub qaçırlar. Səhnənin kənarındakı kolların dalında gizlənirlər.

Tülkü pəncərəni bağlayır.
ATA DOVŞAN - Yaxşı qurtardıq. Az qala bizi tutub yeyəcəkdiniz.

ANA DOVŞAN - Yaman yaxşı qurtardıq, evsiz-eşiksiz meşədə qalsaq, bizi onsuz da tutub yeyəcəklər. Yazıq balalarım, baxsız balalarım... Biz olmasaq, kim onların qayğısına qalacaq...

ATA DOVŞAN - Tətilə də az qalıb... Ana Dovşan səhnənin kənarında oturur. Ağlamsınır.

ANA DOVŞAN - Mən bir də heç vaxt balalarımın üzünü görməyəcəm? Onları sıgallayıb əzizləməyəcəm? Onlara layla oxumayacam?..

Ata Dovşan gəlib Ana Dovşanın yanında oturur.

Musiqi. Sanki dovşanların qulağına səs gəlir.

(ANA LAYLASI mahnısı. Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun; sözləri Rəfiq Zəkəndir).

Şövqəti nur verib gözlerimizə,
Könül dünyasıdır ana laylası.
Elə bil qarışıb sözlərimizə,
Dilin aynasıdır ana laylası.

Nəqərat:

Ana, ana,
Ana laylası.
Ana, ana,
Ana laylası.

Əzəldən anadır əzəl kəlməmiz,
Ay kimi aydındır, göy kimi təmiz.
Müqəddəs şeirimiz, ulu nəğməmiz,
Ana yaylasıdır, ana laylası.

Nəqərat:

Ana, ana,
Ana laylası.
Ana, ana,
Ana laylası.

Mahnı bitir. Dovşanlar həsrətlə evə tərəf baxırlar. Şıqqıltı gəlir.

ANA DOVŞAN - Ay aman! İşimiz bitdi.

Köpək səhnəyə gəlir. Evin qabağında durub çağırır.

KÖPƏK - Dovşan qağa! Ay Dovşan qağa!

Ata Dovşan kolun arxasından başını çıxarıb əlinin işarəsi ilə onu çağırır.

ATA DOVŞAN - (asta səsle) Sakit! Bura gəl! Burdayıq!

Köpək dovşanların yanına gəlir.

KÖPƏK - Burada neynirsiz? Mən sizə qonaq gəlmişəm, siz də kolun dibində gizlənmisiniz. Nə olub? Sizi incidən var?

ATA DOVŞAN - Eeeh... ay qar-daş...

ANA DOVŞAN - Gözümüz üstə yerin var, amma indi özümüz də küçədə qalmışıq.

KÖPƏK - Niyə küçədə qalmısınız?
ANA DOVŞAN - (Ata Dovşanı göstərir) Bütün günahlar sənənin bu dostundadır.

ATA DOVŞAN - Mən neynədim ee...

Musiqi (və ya külək səsi, ağacdələn səsi və s.). Ata Dovşan əlini-qolunu ölçə-ölçə Köpəyə olanları danışır. Arada Ana Dovşan da söhbətə qoşulur. Mübahisə edirlər. Amma tamaşaçı onu eşitmir. Səs bitir.

KÖPƏK - Mən bu saat Tülkünün payını verərəm. Siz heç narahat olmayın.

KÖPƏK evə tərəf gedir. Qapını döyür. İçəridən Tülkünün səsi gəlir.

TÜLKÜ - Demədim məni narahat etməyin? Gedin buradan. Yatmışam mən.

KÖPƏK - Tülkü, aç qapını. Mənəm, Rəngsaz Köpək.

TÜLKÜ - (pəncərədən) Mən rəngsaz çağırمامışam.

KÖPƏK - Mən bura dostum Dovşanın evinə gəlmişəm. Aç qapını.

TÜLKÜ - Bağışla, Rəngsaz Köpək. Səhv gəlmisən. İndi bura mənim evimdir.

KÖPƏK - (əşəbiləşir) Aç qapını, Tülkü! Bura Dovşanların evidir.

TÜLKÜ - Pahoo. Qarışqanın qahmarı var imiş! Bura bax, Köpək, mən Dovşan-filan tanımıram. Bura mənim evimdir. Rəngsaza da ehtiyacım yoxdur. Get buradan! Məni narahat eləmə!

Tülkü pəncərəni bağlayır.

Köpək kolun dibində oturub bir-birinə sığınmış Dovşanların yanına qayıdır.

KÖPƏK - Bu lap ağılını itirib ki.

ATA DOVŞAN - Sənə də qulaq asmadı?

KÖPƏK - Yox, qulaq asmadı. Qapını açsaydı mən onu yaxşıca başa salardım... Sizde açar yoxdur?

ATA DOVŞAN - Yox, açarın biri evdə qalıb, biri də böyük oğlumdadır.

ANA DOVŞAN - Hiii... Heç ağılıma gəlməyib. Birdən uşaq gəlib qapını açar, dilim qurusun, Tülkü də onu tutub yeyər.

Ayı səhnəyə gəlir.

AYI - Bütün qışı rahatca yatmışam, indi sizin səs-küyünüzdən yuxumun axırına görə bilmədim. Noolub axı burada?

Dovşanlar qorxub köpəyin arxasına keçirlər.

KÖPƏK - Salam, Ayı!

AYI - Salam, rəngsaz usta. Bahar gələn kimi firçanı almısan əlinə, səsini də atmısan başına.

KÖPƏK - Bilirsən, Ayı, əslində səs-küy salan Tülküdür.

AYI - Ay səni, usta rəngsaz. Hani, burada Tülkü var?

KÖPƏK - Tülkü girib Dovşanların evinə. Onu oradan çıxarmağa çalışırıq.

AYI- (qəzəblənir) Necə yeni girib Dovşanların evinə?

ATA DOVŞAN - (qorxa-qorxa) Bəli, Ayı. Girib evimizə. Çıxmır.

ANA DOVŞAN - (qorxa-qorxa) Balalarımı yeyəcək...

AYI - (evə tərəf gedir) Mən bu saat ona göstərəm başqasının evinə girmək nə deməkdir.

Ayı qapını döyür.

AYI - Tülkü, aç qapını. Tülkü!

TÜLKÜ - (pəncərədən) Açmıram! Açmıram! Açmıram!

Xoruz səhnəyə gəlir. Səhnədə olanları görüb bir kənarında gizlənib baxır.

AYI- Tülkü, qapını aç!

TÜLKÜ - Açmıram!

AYI - Bura sənənin evin deyil. Dovşanların evidir. Aç qapını, imkan ver, evlərinə gəlsinlər.

TÜLKÜ - Bura indi mənim evimdir. Heç kimin bura gəlməsini istəmirəm. Gedin buradan!

AYI - Yaxşı, Tülkü, keçərsən əlimə.

TÜLKÜ - Keçməyəm, keçməyəm! Sən qış yuxusuna gedənə qəder buradayam!

Ayı qəzəblənir.

Tülküyə yumruq silkələyir.

Tülkü pəncərəni bağlayır.

Ayı Dovşanların yanına qayıdır.

Dovşanlar lap ümitsiz görünür.

Xoruz onlara yaxınlaşır.

XORUZ - (gülür) Ayı, mən düz eşitdim? Tülkü dedi, sən qış yuxusuna gedənə qəder dovşanların evindən çıxmıyacam?

Ayı əsəblə əl-qolunu ölçür.

KÖPƏK - Dərzi Xoruz, görmürsən, Tülkü ağılını itirib.

Ayı ilə Köpək gedirlər.

XORUZ - Hara gedirsiz? Fəsil dəyişib, bahar gəlib. Dərzi Xoruz sifarişiniz yoxdur?

Ayı ilə Köpək ona qulaq asmırlar.

Xoruz dovşanlara yaxınlaşır.

XORUZ - Gəldim xəbər verim ki, balalarınızın təzə paltarları hazırdır. Gəlib götürə bilərsiniz.

ANA DOVŞAN - Çox sağ ol, Dərzi Xoruz. Balalarımın gəlməsinə az qalıb.

Əgər o vaxta kimi biz sağ qalmasaq, paltarları sən onlara verərsən.

XORUZ - O nə sözdür? Niyə sağ qalmırsınız ki?

ATA DOVŞAN - Tülkü girib evimizə, çıxmır. Biz də qalmışıq çöldə. Dovşanım qorxur ki, bizi kimsə yeyəcək.

XORUZ - Yeyəcək? (başını qaşıyır) Yeyəcək-yeyəcək...

Xoruz səhnədə o baş-bu başa gedir. Fikirləşir.

XORUZ - Narahat olmayın, baxın görün Tülkünü evdən necə çıxarırlar.

Xoruz tələsik gedir.

ATA DOVŞAN - O boyda rəngsaz Köpək Tülkünü evdən çıxara bilmədi.

ANA DOVŞAN - O boyda Ayı Tülkünü evdən çıxara bilmədi.

ATA DOVŞAN - Xoruz çıxaracaq?

ANA DOVŞAN - Xoruz çıxaracaq? Xoruz Ayı və Köpəklə birlikdə səhnəyə gəlir.

Xoruzun işarəsi ilə hamı kolun dalında gizlənir.

Musiqi.

C?c?!?rim mahnısı. (Sözləri Tofiq Mütəllibovun, Musiqisi Qənbər Hüseynlinindir).

Cip-cib cücələrim.
Cib-cib-cib-cib cücələrim.
Mənim qəşəng cücələrim,
Tülkü ipək cücələrim.

Gözləyirəm tez gəliniz,
Göy çəməndə dincəliniz.
Ay qəşəng cücələrim,

Tülkü ipək cücələrim,
Mənim göyçək cücələrim.

Cib-cib cücələrim.
Cib-cib-cib-cib cücələrim.

Nə yesəniz mən verərəm,
Su verərəm, dən verərəm
Ay qəşəng cücələrim,
Tülkü ipək cücələrim,
Mənim göyçək cücələrim.

Cib-cib cücələrim.
Cib-cib-cib-cib cücələrim.

Arzum budur boy atasız,
Ananıza tez çatasız.
Ay qəşəng cücələrim,
Tülkü ipək cücələrim,
Mənim göyçək cücələrim.

Bir anda səhnəyə doluşan toyuq-cücə musiqi sədaları altında rəqs etməyə başlayır.

Kolların arxasından heyvanlar evi izləyirlər.

Tülkü pəncərəni açır.

Pəncərədən başını çıxarıb ətrafa baxır.

Cücələri yanına çağırır.
Cücələr isə ona məhəl qoymadan rəqs edirlər.

Az sonra Tülkü evin qapısını açır.

Qapını aralı qoyub cücələrə tərəf gedir.

Arxadan Xoruzun işarəsi ilə Dovşanlar evə girib qapını bağlayırlar.

Ayı ilə Köpək Tülkünü tutur.

Rəqs bitir.

Toyuq-cücə Xoruzun işarəsi ilə gedir.

AYI - Tülkü, demişdim keçərsən əlimə.

TÜLKÜ - Acından ölürdüm, Ayı. Dovşanın evində də yeməyə heç nə yoxdu.

KÖPƏK - Ay sağ ol, demək, Dovşanın evi. Bəs bayaqdan deyirdin, mənim evimdir?

TÜLKÜ - Məndə günah yoxdur, Bahar mənim evimi oğurlayıb, evsiz qalmışam.

AYI - Sən də Dovşanların evini oğurlamaq istəyirdin?

KÖPƏK - Hələ, üstəlik, Dərzi Xoruzun cücələrini də oğurlamaq istəyirdi.

AYI - Tülkü, bilirsən ki, bu meşədə hamının adını mən qoyuram. Rəngsaz Köpək, Dərzi Xoruz, Ata Dovşan, Ana Dovşan. Mənə də ad qoyan Ayı deyirlər. (pauza) Amma bu günə kimi əməlli bir işlə məşğul olmamısan deyə sənə bir ad tapa bilmirdim. Hamı bura gəlsin, Tülküyə ad tapmışam.

Bütün iştirakçılar səhnəyə gəlir.

Yarımdaire şəklində dayanırlar.

Tülkü mərkəzdə qalır.

AYI - Bu gündən sənənin adını oğru Tülkü qoyuram.

TÜLKÜ - Yox! Yox! ... (ayının ayağına düşür) Qurban olum, Ayı, mənə nə cəza verirsiniz, verin, amma adımla oğru qoymayın. Bir də oğurluq eləməyəm.

Ayı Tülküdən uzaqlaşır.

Tülkü kimə yaxınlaşırsa, hamı ona arxasını çevirir.

Tülkü səhnə önündə tək qalır.

Köpək skamyanı rəngləyir. Xoruz dovşan balalarının paltarlarını göstərir.

Toyuq-cücə Ayı ilə oynayır.

Bahar gəlir mahnısının sədaları altında pərdə bağlanır.

SON.

23 aprel 2016

WWW.KASPI.AZ

UŞAQ ƏDƏBİYYATI

23